

ИЗВЈЕШТАЈИ

ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ ИСТОРИЈСКОГ ИНСТИТУТА СР ЦРНЕ ГОРЕ У 1985. ГОДИНИ

I

Збор радника

ОПШТИ ДИО

Историјски институт СР Црне Горе, основан 1948. године, самоуправна је радна организација без основних организација удруженог рада, која се бави научном дјелатношћу и врши послове од посебног друштвеног интереса. Од године 1974. Институт је удружен у Универзитет „Вељко Влаховић“ у Титовграду.

Остваривање самоуправљања

У остваривању самоуправних права радници Института одлучују и остварују своја самоуправна права на: зборовима радника, референдумима и другим облицима изјашњавања, као и путем делегата и делегација у скупштинама самоуправних интересних заједница, скупштинама друштвено-политичких заједница и Скупштини Универзитета „Вељко Влаховић“.

У управљању пословима од посебног друштвеног интереса учествују и представници друштвене заједнице, и то: ЦК СК Црне Горе, Извршног вијећа Скупштине СР Црне Горе, СИЗ-а за научне дјелатности СР Црне Горе, Друштва историчара СР Црне Горе и Скупштине општине Титовград.

У Институту сви радници врше функцију радничког савјета — одлучују личним изјашњавањем на зборовима радника. У 1985. години Збор радника одржао је 12 сједница, од којих двије са представницима друштвене заједнице. На тим сједницама разматрана су сва питања од интереса за рад и унапређење рада у Институту, одлучивано је по свим питањима, према њиховом значају и одредбама Статута. На сједницама Збора радника са представницима друштвене заједнице одлучивано је: о прихватању плана и програма рада за 1985. годину, усвајању извјештаја о раду за 1984. годину и др.

Извршни одбор

Извршни одбор има 5 чланова. У 1985. години одржао је 6 сједница. На тим сједницама су разматрана питања у вези са радом и организацијом рада Института; предлози планова рада, извршење планова рада; припремани материјали и предлози за сједнице Збора радника; давање предлога о завршном рачуну, периодичним обрачунима и другим питањима и проблемима из ове надлежности.

Директор

Директор Института проф. др Јован Р. Бојовић као инокосни пословодни орган обављао је послове и радне задатке одређене Статутом и другим општим актима Института. Одговоран је за свој рад Збору радника Института и друштвеној заједници. Он је у току 1985. године због болести и операције био на дужем боловању. Иако на боловању, редовно је долазио и обављао дужност директора, мада је имао замјеника.

Научно вијеће

Научно вијеће по Закону о научној раду и Статуту сачињавају сви научни радници који раде у Институту. У току 1985. године одржало је 5 сједница, на којима је утврдило предлог плана и програма рада за 1985. годину, анализирано извршавање укупног плана и програма рада за 1985. годину. Одређивани су рецензенти за поједине рукописе, одлучивано о штампању радова. вршен избор научних радника и научна звања.

Научно-стручни колектив

Институт је вршио своју научну дјелатност и преко научно-стручног колектива коме припадају сви научни и стручни радници у Институту. Одржано је више сједница на којима је расправљано о тромјесечним плановима, о одржавању научних скупова, округлих столова, учешћу научних радника на научним скуповима и расправљано о другим питањима везаним за унапређивање научног рада у Институту.

Унутрашња организација

У 1985. години у Институту је радило просјечно 28 радника, од којих 15 научних (седам доктора наука, од којих четири научна савјетника), два виша научна сарадника и један научни сарадник), осам асистената (један магистар), седам стручних радника (од којих пет у Архиву и два у Библио-

теци), шест радника су административно-техничко особље.

Институт има: Научни сектор (са два одјељења: Одјељење за изучавање историје до 1918. године и Одјељење за изучавање новије историје од 1918. године), Архив за раднички покрет, Библиотеку и Сектор општих и рачуноводствено-комерцијалних послова.

Материјална средства

Финансијско стање Института је у границама могућности и зависи од прилива средстава од СИЗ-а за научне дјелатности. Недовољно је, али боље него неколико година раније.

Институт је 1985. годину завршио са позитивним резултатом. Добијено је нешто средстава од Извршног вијећа Скупштине СР Црне Горе, ЦК СК Црне Горе, СУБНОР-а и др., па је и пословни резултат позитиван. По завршном рачуну је издвојено нешто средстава и у фондове. И поред тога, добијена средства нијесу била довољна, па се нијесу могли обавити сви научноистраживачки радови.

Стамбени проблеми су и даље актуелни. Има радника са неријешеним или дјелимично ријешеним стамбеним питањем. У 1985. години трајно су ријешена два, а дјелимично три стамбена питања.

II

НАУЧНИ И СТРУЧНИ РАД

I ОДЈЕЉЕЊЕ

Научни радници I одјељења радили су у 1985. годин на следећим темама и пројектима.

1. — Котор у XIII и XIV вијеку

Носилац теме је мр Марица Маловић-Ђукић, асистент. Она је обавила додатна истраживања у Загреду (Архиву Југославенске академије знаности и умјетности у Свеучилишној библиотеци) и тако у потпуности завршила рад на овој теми. Поред овог рада учествовала је у раду округлих столова у организацији Института. Написала је уводно излагање за округли сто по-

водом књиге Божидара Шекулараца „Врањинске повеље у XIII и XIV вијеку“, радила као члан Редакције „Историјских записа“, написала прилог за „Историјске записе“, „Константин син краља Милутина“; написала приказ за Историјске записе. Учествовала је на научним скуповима у Титограду у организацији Марксистичког центра и Црногорске академије наука и умјетности.

2. — *Дукљанско-зетске повеље*, руководилац др Божидар Шекуларац, научни сарадник.

У току 1985. године тема је завршена и одбрањена као докторска дисертација на Филозофском факултету у Задру. Поступио је према примједбама рецензената и рукопис припремио за штампу. Радио је на пројектима Института о културно-историјским споменицима у Црној Гори и о уједињењу Црне Горе и Бокe Которске 1813—1814. године. За први пројекат је обрадио 45 јединица, а за други ишчитао тридесетак докумената. Учествовао је са саопштењима на скупу о развоју библиотекарства у Црној Гори и на VI ономастичкој конференцији. Објавио је пет стручних радова и два приказа.

3. — *Уједињење Црне Горе и Бокe Которске 1813—1814*. Руководилац теме је др Радоман Јовановић, виши научни сарадник.

Рад на теми је предвиђен 1984—1986. На припреми овог зборника грађе у 1985. години радила је група научних радника, који су истовремено и редакциони одбор. Предсједник одбора је др Славко Мијушковић, спољни сарадник Института, а замјеник др Радоман Јовановић, виши научни сарадник Института. Одговорни уредник је проф. др Јован Р. Бојовић, а чланови: др Милош Милошевић, Ристо Ковијанић, др Грација Брајковић, др Јевто Миловић, мр Весна Вичевић — спољни сарадници, и др Божидар Шекуларац, научни сарадник Института.

У 1985. години Редакција овог зборника је одржала једну сједницу (24. 06. 1985), разматрала рад и донијела закључке за даљи рад. Сви сарадници су планиране задатке извршили. Радило се према предви-

ђеном плану и програму, изузев што се, због недостатка средстава, нијесу могла извршити истраживања у иностранству. Због тога, архивска грађа коју је требало прикупити у иностранству неће ући у овај зборник, изузев онога дијела који је раније прикупљен приликом других истраживања. Највећи дио грађе је прикупљен и дјелимично сређен. Грађа је исписивана у архивима Цетиња, Котора, Херцег-Новог, Рисна, Будве, Дубровника и Задра.

4. — *Црногорско-руски односи 1711—1918 — Зборник грађе*. — Ово је међународни пројекат, чији је носилац са југословенске стране Историјски институт СР Црне Горе а са совјетске Институт Славјановеденија и балканистике Академије наука СССР-а.

Разговори о раду на овом дугорочном пројекту су обављени. а уговор ће бити потписан по верификацији међународног уговора. Ово је дугорочни задатак Историјског института и Института Славјановеденија и балканистике. Обављени су неопходни послови за коначно потписивање уговора, а радови на пројекту су већ практично почели. На ову тему су обављени разговори са предстваником Академије наука СССР дописним чланом Ј. А. Писаревим 1985. године у Титограду. На исту тему је крајем 1985, директор Института Ј. Бојовић водио разговор са директором Института Славјановеденија и балканистике Академије наука СССР-а у Москви с академиком Марковим.

5. — *Црногорско-руски односи од Париског до Берлинског конгреса 1856—1878*. — Руководилац теме је проф. др Радоман Јовановић, виши научни сарадник.

На овој теми у 1985. години рад се није одвијао према плану — нијесу извршена планирана истраживања у Цетињу, пошто Архив није радио скоро читаво љето. Због недостатка финансијских средстава (девиза) није обављено ни научно истраживање у СССР-у. Сва остала истраживања у архивима у земљи су извршена.

Руководилац теме је био ангажован и на другим пословима у

Институту. Написао је опширнији чланак „Реформе Правитељствујушег сената црногорског и брдског 1868. и 1874“, обрадио период до 1878. године за пројекат „Међународне обавезе Црне Горе“, учествовао у разradi пројекта „Црногорско-руски односи 1711—1918 (Зборник грађе)“, радио на пројекту — Уједињење Црне Горе и Боке Которске 1813—1814, написао неколико биљешки и радио у Редакцији „Историјских записа“ као замјеник главног и одговорног уредника.

6. — *Односи Црне Горе и Турске 1878—1908*, Руководилац теме је др Новак Ражнатовић, виши научни сарадник.

У 1985. години руководилац теме је обавио планиране послове и радне задатке, изузев дио истраживања у Цетињу, пошто Архив у Цетињу, због преуређења зграде, није радио са странкама скоро читаво љето. У Београду је вршио и завршио истраживање у Архиву СР Србије и архивским збиркама САНУ. Написао је увод и једно поглавље рада.

Ражнатовић је радио и на другим пословима: за пројект „Међународне обавезе Црне Горе“ обрадио је материјал за период 1878—1903; учествовао је на научном скупу у организацији ЦАНУ „Прошлост Црне Горе као предмет научног проучавања“, на коме је поднио реферат „Црногорско-приморска митрополија као политички фактор у историји Црне Горе“; написао је рецензије за четири рукописа; обрадио је библиографске јединице за „Билтен ЈАЗУ“ у Загребу и радио друге послове и задатке у Институту.

7. — *Парламентаризам у Црној Гори 1905—1914*. Руководилац теме је др Новица Ракочевић, научни савјетник.

Због заузетости другим пословима Ракочевић није успио да у потпуности заврши ову тему. Уз то, помањкаше примарних архивских извора и комплексност теме објективно су утицали на рок завршетка. Већи дио времена (скоро девет мјесеци) Ракочевић је радио друге послове и задатке. Завршио је оп-

ширни текст за монографију о Бјелопољском срезу у НОР-у и Революцији, радио на Календару значајних годишњица из политичке и културне историје Црне Горе, допунио и прерадио два саопштења која је поднио на научним скуповима одржаним у Београду децембра 1984, од којих је једно и објављено. Учествовао је са саопштењем на округлом столу Историјског института и округлом столу одржаном у децембру у Београду са саопштењем „Црна Гора и Србија у 1915. години“. Радио је у Редакцији „Историјских записа“.

Асистенти

Момчило Пејовић је завршио и предао магистарски рад „Школовање Црногораца на Београдском универзитету 1905—1915“. Радио је на теми „Затвор у Бранеловици (код Даниловграда) „у оквиру пројекта „Затвори и логори у Црној Гори 1941—1945“. Написао је рад о школовању Црногораца у Цариграду крајем XIX и почетком XX вијека.

Драгана Радојичић је успјешно извршавала своје обавезе према постдипломским студијама и радила на припремању магистарског рада, а уз то је радила и на другим задацима. Прикупљала је грађу за магистарски рад „Занатство у Боки Которској у XVIII вијеку“. Објавила је два прилога у часописима и једну биљешку у Историјским записима.

II ОДЈЕЉЕЊЕ

Ово одјељење је радило на сљедећим пројектима и темама:

8. — *Историја Савеза комуниста Црне Горе*. Руководилац пројекта је проф. др Јован Р. Бојовић, а сарадници: др Радоје Пајовић, научни савјетник, и др Ђуро Вујовић, научни савјетник.

Поред наведене тројице научних радника, на пројекту је ангажовано више аутора. Планом је било предвиђено да прва верзија рукописа буде завршена до краја 1985. годи-

не. Међутим, руководилац пројекта је седам мјесеци (јануар—септембар) био на боловању, па није могао извршити своје обавезе. Друга двојица аутора имала су обавезе у радној организацији. И остали аутори били су спријечени неодољивим пословима да у потпуности заврше свој дио посла. Редакција пројекта је уважила разлоге кашњења као оправдане и рок за предају прве верзије рукописа продужила.

Проф. Бојовић је од септембра до краја године урадио следеће: написао прву верзију рукописа „Развитак социјалистичке мисли у Црној Гори до 1918. године“ (за уводни дио Историје СКЦГ), као одговорни уредник уредио два броја и један двоброј „Историјских записа“ и приредио књиге за штампу „Преломни догађаји НОР-а у Црној Гори 1943. године“ (зборник радова) и књигу В. Пешића „Патријархални морал Црногораца“.

Од средине новембра до краја децембра 1985. године боравио је у Москви и радио на Катедри за историју Јужних и Западних Словена Историјског факултета МГУ и на Катедри за историју државе и права Правног факултета МГУ Радио је у московским библиотекама (Лењинској, Историјској и Библиотеци Катедре за историју Јужних и Западних Словена). Написао је чланак „Државно-правна историја Црне Горе XIX вијека у Законику књаза Данила“, који је преведен на руски језик. Објавио је шест радова у часописима и неколико приказа и биљешки.

Током августа на простору Скупштине општине Жабљак снимио је стару и новију архитектуру, и прикупљао податке за народне обичаје. учествовао на научном скупу посвећеном Јовану Цвијићу, као и на округлим столовима Института и научном скупу Југословенско-чехословачке комисије историчара у Братислави. Анкетирао неколико истакнутих Црногорских револуционара. Учествовао је у припреми научног скупа о Белведерским демонстрацијама 1936. године као и на другим научним пројектима.

Обављао је дужност директора Института.

9. — *Историја Савеза комуниста Црне Горе у вишетомној Историји СК Југославије*. Руководилац пројекта др Радоје Пајовић, научни савјетник. Сарадници на пројекту: др Јован Бојовић, научни савјетник, и др Ђуро Вујовић, научни савјетник.

У 1985. години извршена је работа пројекта и указано на проблеме које треба посебно обрађивати. Извршио је задужење сарадника по проблемима. Већ су почела истраживања за овај пројекат. Вршена су већа договарања у вези са формирањем редакције и радних тимова за израду Пројекта.

Осим на изради идејног пројекта, Пајовић је радио и на истраживању извора, проучавању литературе и разрјешавању неких научних проблема који нијесу у довољној мјери расвијетљени. Планирани рад није завршен, јер су аутори били ангажовани на другим пословима, а Пајовић је замјењивао директора Института (од јануара до септембра).

Основни радни задатак др Пајовића био је писање „Историје ЦК Црне Горе за период 1929—1941. године“ који је углавном завршио. Као аутор дијела овог пројекта био је ангажован и као члан и замјеник предсједника Редакције. Поред тога радио је у редакцијама зборника: „Преломни догађаји НОР-а Црне Горе 1943. године“, „Револуционарни покрет у срезу цетињском 1918—1945. године“, „Петровачка црвена комуна 1920“, „Споменици културе у Црној Гори“ и часописи „Историјски записи“.

Учествовао је у организовању научног скупа „Логори и затвори у Боки Которској и Бокељи у затворима и логорима ван Боке 1941—1945“ и научног скупа о Белведерским демонстрацијама 1936. године, учествовао у расправи на три округла стола у организацији Института, у раду Одбора за издавачку дјелатност из НОР-а и револуције на подручју општине Титоград, у раду Редакције за историју СКЈ, Енциклопедије Југославије за коју је написао 27 јединица.

Пајовић је учествовао у раду више редакција, као њихов члан: књиге „Извори за историју СКЈ“, Библиотеке СУБНОР-а и „Побједе“ „Црна Гора 1941—1945“, пројекта о Ивану Милутиновићу, научног тима пројекта „Новац и кредит у Црној Гори“.

Пајовић је учествовао на научним скуповима у Неуму, Новом Саду, Титограду, Рисну. Као члан припремних одбора био је ангажован у организовању више научних скупова. Написао је више рецензија, елабората и неколико приказа. Учествовао је у раду више комисија и савјета. Радио је и као предсједник Извршног одбора Скупштинe СИЗ за научне дјелатности Црне Горе.

10. — *Историја народа и народности Југославије*. Руководилац пројекта проф. др Јован Р. Бојовић, научни савјетник. Сарадници: на пројекту: др Ђуро Вујовић, научни савјетник, и Марко Цамај, класични филолог.

Током 1985. године извршена је разрада Пројекта. У изради је учествовао већи број научних радника Института. Извршена су нека иницијална истраживања.

11. — *Затвори и логори у Црној Гори 1941—1945*. Руководилац пројекта др Ђуро Вујовић, научни савјетник. Сарадници на пројекту:

1. Радослав Распоповић, асистент и руководилац теме „Затвори у Подгорици и логор на Забјелу“,

2. Момчило Пејовић, асистент, руководилац теме „Затвор-логор у Бранеловици код Даниловграда“,

3. Сенка Бабовић-Распоповић, асистент, руководилац теме „Затвори у беранском и андријевичком срезу“,

4. Милан Бајовић, асистент, руководилац теме „Затвори у бјелопољском срезу“,

5. Вукајло Глушчевић, асистент, руководилац теме „Затвори у шавничком и пљеваљском срезу“,

6. Гојко Вукмановић, спољни сарадник, руководилац теме „Концентрациони логор — Бар“,

7. Недељко Зорић, спољни сарадник, руководилац теме „Затвори и логори у Боки Которској“,

8. Шпиро Лагатор, спољни сарадник, руководилац теме „Затвори у цетињском срезу“,

9. Гојко Килибарда, спољни сарадник, руководилац теме „Затвори у Никшићу“.

Рад на пројекту је предвиђен 1982—1986. На пројекту су урађени обимни послови. У 1985. години су одржани научни скупови „Затвори у Подгорици и логор Забјело код Подгорице“ и „Затвори и логори у Боки Которској и Бокељи у затворима и логорима ван Боке“.

Први скуп је одржан у мају 1985. године у организацији Центра за марксистичко образовање „Милун Божовић“ у Титограду.

Научни скуп „Затвори и логори у Боки Которској и Бокељи у затворима и логорима ван Боке“ одржан је 21. и 22. 12. 1985. године у Херцег-Новом.

Поред рада на пројекту Затвори и логори др Вујовић је обавио сљедеће послове: прикрајчио је тему „Организациони развој КПЈ у Црној Гори 1941—1945. године“, радио као руководилац пројекта „Подгорички срез у НОБ 1941—1945. године“, радио у редакцијама зборника радова са научних скупова „Преломни догађаји НОР-а у Црној Гори 1943. године“, „Револуционарни покрет у срезу цетињском 1919—1945“ и завршио ауторску обавезу према пројекту „Револуционарни покрет у општини (бившем срезу) Даниловград 1919—1945. године“.

Вујовић је учествовао на три округла стола Института. Са саопштењем је учествовао на научном скупу у Сарајеву, редиговао рукопис Ђока Пајковића.

12. *Извори за историју радничког покрета и револуције у Црној Гори 1918—1945*. — Руководилац пројекта је Славко Станишић, виши архивиста. Рад на пројекту је дугорочан.

У 1985. години формиран су редакција и радни тимови за међуратну и ратну серију докумената. Усвојена су основна начела за критичко издавање грађе. Вршено је истраживање грађе и њено компле-

тирање, класификација и систематизација докумената.

До сада су прегледана и евидентирана сва објављена документа, а она из 1941. године су ксерографисана и снимљена. Прегледана је и издвојена сва грађа из Архива Института, а један дио је и прекуцан. Сређена су документа НОП-а од априла до новембра 1941. године и већи број докумената о радничком покрету у Црној Гори 1929—1935.

За 1985. годину требало је припремити за штампу другу књигу докумената за међуратни период и отпочети рад на III књизи. Међутим, приређивач проф. др Јован Р. Бојовић био је дуже вријеме болестан, па рад на научно-стручној обради ових докумената није завршен.

Радни тим за међуратни период вршио је истраживања грађе у архивима у Београду, Цетињу, Котору и Херцег-Новом. Снимљено је око 500 докумената и евидентиран већи број. Радни тим за припрему докумената из ратног периода вршио је истраживања у Архиву ЦК СК Југославији и Архиву Војно-историјског института, као и архивима Црне Горе. Прегледани су фондови архивске грађе и одабрано је 800 докумената, као шири избор за ову едицију. Добијено је око 500 докумената (2.500 страница), која су ксерографисана. Око 300 докумената није снимљено, јер су дотрајали, оштећени и нечитки. Неки од тих докумената требало би да уђу у књигу која се припрема за штампу.

Приређивач — руководилац пројекта за прву књигу докумената која обухвата април—новембар 1941. године радио је у 1985. години на истраживању грађе, ишчитавању оштећених докумената, класификацији и научно-стручној обради. Документи за ову књигу су прикупљени, прекуцани, сравњени, научно-стручно обрађени и припремљени за публикавање. Још један мали број (око 20 докумената) треба поново провјерити, ишчитати и прекуцати, јер се, због оштећености, не могу користити.

Рађено је на прикупљању грађе и за остале књиге. Један дио тих

докумената је исписан, снимљен и систематски обрађен.

Закључно за 1985. годину двије књиге докумената су припремљене за штампу. За њих треба накнадно и поново провјерити и исписати око 30 докумената који припадају овом периоду. Рађено је и на сравњавању и прекуцавању докумената за тематску књигу грађе из ове едиције „Народна власт у Црној Гори 1941—1945“.

Поред приређивача проф. др Ј. Бојовића, на боловању су били још неки сарадници и дактилограф, што је доста успорило рад на овом пројекту. Поред поменутих сарадника у 1985. години на пројекту су радили и: др Јован Р. Бојовић, др Радоје Пајовић и др Зоран Лакић, научни савјетници, Јован — Лола Вујошевић, научни сарадник, Јагода Радуловић, архивиста и стручни сарадник, Сенка Бабовић, Милан Бајовић, Вукајло Глушчевић, Радослав Распоповић, Момчило Пејовић, Драгана Радојичић и Радојица Лубурић — асистенти, као и стручни сарадници: Војка Вујошевић, Нада Јововић и Јелка Јовановић, дактилограф Душанка Петровић и Милан Дамјановић, радник за ксерографисање.

13. — *Културно-историјски споменици у Црној Гори — Археолошки локалитети, архитектонски споменици и урбане цјелине.* — Руководилац пројекта је проф. др Јован Р. Бојовић, научни савјетник. Сарадници на пројекту: Оливера Жижих, археолог, Татјана Пејовић, историчар умјетности, др Милош Милошевић, научни савјетник, мр Јован Мартиновић, археолог, и Станислав — Рако Вујошевић, помоћник директора Републичког фонда за обнову — Титоград, др Божидар Шекуларац, научни сарадник, и др Зоран Лакић, професор Наставничког факултета у Никшићу. Рад на пројекту је предвиђен за 1982—1985.

Пројекат још није завршен. До сада је свој дио посла на пројекту завршио само др Божидар Шекуларац. Остали сарадници су у закашњењу. У објављивање овог рада, као суиздавач, укључиће се и Републички завод за заштиту споменика културе у Цетињу. Он ће

учествовати у финалној обради овог пројекта. Јавио се као интересант за учешће у раду на овом пројекту и др Рајко Вујичић, доцент на Катедри историје умјетности на Културолошком факултету у Цетињу.

Како Институт и Редакција пројекта желе да се овај рад што квалитетније уради, сматра се да треба продужити рок израде до краја 1986. године. Многе околности су узроковале закашњења, па и нерeално одређен рок за овако сложeну и с проблемима скопчану материју.

АСИСТЕНТИ

Милан Бајовић је писао магистарски рад „Бијели терор у Црној Гори“, написао четири биљешке и приказа, и два рада за „Историјске записе“. Рецензирао је 5 радова, радио на теми о затворима и логорима на територији бјелопољског среза и учествовао на округлим столовима у Институту. Обављао је и дужност секретара Редакције „Историјских записа“.

Радослав Распоповић радио је на магистарском раду „Престанак међународно-правног континуитета црногорске државе“, завршио дио пројекта о међународним уговорима Црне Горе, радио на пројекту о затворима и логорима у Црној Гори, написао прилог о проучавању посљератне историје Црне Горе, објавио неколико краћих осврта и учествовао у раду округлих столова у Институту. Био је ангажован и на другим пословима у Институту.

Вукајло Глушчевић је радио на теми о затворима и логорима (посебно у пљеваљском срезу), четничком затвору у шавничком срезу, пројекту о омладинским радним бригадама у периоду обнове и изградње 1945—1952. године, написао прилоге и предао у штампу о учешћу омладинских радних бригада на изградњи пруге Никшић—Титоград и о социолошком приступу брака у савременом друштву.

Сенка Бабовић је радила на магистарској тези „Развитак културе у Црној Гори у вријеме државно-

-централистичког управљања“ који је у завршној фази. Радила је на свом дијелу пројекта о затворима и логорима у Црној Гори и обрађивала четничко-окупаторске затворе у андријевичком и беранском срезу. Написала је мање радове о изворима за истраживање културе у Црној Гори и проблемима у проучавању културе у периоду 1945—1951. године. Радила је као секретар једног научног скупа. Припремала је тезе за изучавање послјератног периода и написала неколико биљешки.

Радојица Лубурић је успјешно извршавала своје обавезе према постдипломским студијама и другим задацима. Написао двије биљешке за „Историјске записе“.

СПОЉНИ САРАДНИЦИ

1. Црногорско руски односи у XVIII вијеку. — Руководилац теме је проф. др Растислав Петровић, спољни сарадник Института.

Др Петровић је у 1985. години прикупао вијести о Црној Гори у руским, француским и енглеским дневним листовима и часописима. Прибавио је из Историјског архива у Задру рукопис непознатог аутора о Шепану Малом. Прикупио је више докумената на италијанском језику из Дубровачког архива. Истраживао је 25 дана у Москви и тамо исписивао и прикупао грађу из архива и библиотека. Највише је радио у Рукописном одјељењу Библиотеке „В. И. Лењин“. Истраживао је и исписивао грађу у Архиву спољне политике Русије и Централном државном архиву древних аката у Москви. Снимио је значајна раритетна издања из старијег периода. Истражио је и написао архиву Франћеска Долчија 1785—1804. године.

2. Писма Митрополита Петра I Петровића Његоша. Руководилац теме је академик др Јевто Миловић, спољни сарадник Института.

Рукопис је рецензиран и у 1986. години ће бити штампан уколико буде средства. Др Миловић је у августу 1985. године 15 дана истра-

живао у архивима и библиотекама у Бечу. Исписао је и фотокопирао један број архивских докумената — оригиналних писама Петра I и више географских карата Црне Горе из тог периода. У октобру је радио на исписивању грађе у Архиву Српске академије наука и уметности и Архиву Србије у Београду. Пронађена писма је ксерографисао, средно и припремио за штампу.

3. *Развој становништва Зетске равнице од најстаријих времена до данас.* — Руководилац теме је др Павле Радусиновић, научни савјетник, спољни сарадник.

Ова тема је у потпуности извршена.

4. *Италија и проблеми Црне Горе 1860—1914.* — Руководилац теме је др Љиљана Алексић, научни савјетник, спољни сарадник.

Рад на теми је при крају. Тема није финансирана у 1985. години, због немогућности аутора да на њој ради интензивно, па финансирање треба продужити за 1986. годину. Научно вијеће је прихватило образложење аутора, сматрајући захтјев оправданим. Како није финансирана за 1985. годину, рок израде треба продужити до краја 1986.

У току 1985. године Алексић је средила и систематизовала истражени материјал из архива, црногорске штампе, литературе и др. који обухвата XIX вијек и прве године XX вијека. Истраживања у Цетињу није извршила, као ни истраживања у Риму, због реорганизације у Цетињском архиву и недостатка девизних средстава (за истраживања у Риму).

5. *Доњи Васојевићи — берански крај 1878—1912.* — Руководилац теме је проф. др Миомир Дашић, спољни сарадник.

Др Дашић није завршио тему у одређеном року, због нереалног планирања. Научно вијеће је предложило да се Дашићу продужи рок израде теме за годину дана.

6. *Пресуде добрих људи Боке Которске од првих помена до краја XIX вијека.* — Руководилац теме је др Весна Вичевић, спољни сарадник.

У 1985. години аутор из објективних разлога није могао да интензивније ради на теми. Тражила је да се продужи рок израде до краја 1988. године, јер има пуно материјала које треба обрадити, а документи су на латинском језику, стари и нечитки.

Научно вијеће се сагласило да се рад на теми продужи до 1988. године. Било је предвиђено да тема буде обрађена за двије године, што је нересално. Вичевић ће у наредним годинама интензивирати рад на овој теми.

7. *Италија и проблеми Црне Горе (1914—1920).* — Руководилац теме је проф. др Драгољуб Живојиновић, спољни сарадник Института.

Како није било средстава за истраживања у иностранству, рад није могао у потпуности бити завршен. Проф. Живојиновић је завршио већи дио теме.

8. *Земљорадничка странка у Црној Гори 1919—1941.* — Руководилац теме је др Лука Вукчевић, спољни сарадник Института.

Др Вукчевић је у 1985. години вршио истраживања у архивима и библиотекама у Београду, Задру и Цетињу. У Београду је вршио истраживања у Архиву Југославије. Вршио је истраживања и у Архиву Савезног секретаријата за иностране послове, гдје је прегледао грађу Ј. Јовановића и Збирку В. Јовановића. Истраживао је у Народној библиотеци Србије, у Научној и Свеучилишној библиотеци у Цетињу.

9. *Критичко објављивање извора.* — Руководилац теме је др Драгоје Живковић, спољни сарадник Института.

У 1985. години Живковић је обавио следећа истраживања: у Дубровнику 15 дана, у Архиву у Котору 30 дана и у архивима Цетиња 45 дана. Глобално истраживање је завршио и фактографски средно садржај, који је подијељен на епохе: Средњи, нови и најновији период.

10. *Црногорска интелигенција између два свјетска рата.* — Руководилац теме је др Перко Војиновић, спољни сарадник.

У 1985. години, почетној години рада на овој теми, др Војиновић је израдио образложење, програм рада и структури теме. Радио је на истраживању дијела теме Комунистичка интелигенција између два рата. Извршио је истраживања подручја: Друштвени положај стваралачке интелигенције и први пропагатори марксистичке идеје. Прегледао је марксистичку литературу, приказе и преводе ове литературе. Истражио дјелатност комунистичке интелигенције у области умјетничког стваралаштва, учешће црногорских књижевника у сукобу на књижевној левници, интелектуални и морални профил комунистичке интелигенције. Прегледао је већи број часописа „Критика“ и „Млада литература“.

11. *Финансије Црне Горе 1786—1860.* — Руководилац теме је проф. др Данило Алексић, спољни сарадник.

У 1985. години радио је на сређивању и систематизацији прикупљене архивске грађе, литературе и штампе, која обухвата XIX и прве године XX вијека. Због реорганизације Цетињског архива истраживања која су предвиђена за 1985. годину нијесу обављена. Један дио неопходне архивске грађе мора се прибавити из архива, музеја и библиотеке Москве, Париза, Шатиона на Сени, Рима и Трста. Због недостатка новца ова истраживања нијесу обављена. У 1985. години руководилац теме радио је на проучавању домаће грађе и литературе. У Цетињском архиву грађа се није могла користити.

12. *Црногорски НОП одреди за операције у Санџаку.* — Руководилац пројекта је др Ђуро Ватрићевић, спољни сарадник. Сарадник на пројекту је Шпиро Лагатор, спољни сарадник.

У 1985. години фотокопиран је један дио грађе и хронолошки сређен. Регистровани су објављене изворе, мемоарску грађу и ратне дневнике који се односе на ову тему и период 15. XI до 21. XII 1941. године. Вођени су разговори са неколико учесника НОП одреда за операције у Санџаку.

НАУЧНИ СКУПОВИ

У 1985. години одржан је научни скуп „Затвори и логори у Боки Когорској“, у заједници са СУБНОР-ом у Херцег-Новом.

ОКРУГЛИ СТОЛОВИ

Историјски институт је у 1985. години организовао три округла стола.

а) Округли сто о књизи др Славка Вукчевића „Борбе и отпори у окупираним градовима Југославије“ у зборнику радова „Илегалата у Подгорици 1941—1945“, одржан је 17. маја 1985. године у Титограду. Учествовало је око 20 научних радника и учесника НОР-а.

б) Округли сто о књизи В. Богичића „Правни обичаји у Црној Гори, Херцеговини и Албанији“ коју је приредио др Томица Никчевић и књизи „Врађинске повеље“ Б. Шекуларца одржан је 14. VI 1985. године у Титограду. Уводно саопштење за Никчевићеву књигу поднио је проф. др Јован Р. Бојовић, а за књигу Шекуларца мр Марица Маловић. У расправи је учествовало седам научних радника Института, као и један број научних радника из Титограда и Београда.

ц) Округли сто о књизи „Савезници и југословенска ратна драма“ др Веселина Ђуретића, одржан је 15. XI 1985. године. У расправи су учествовали сви научни радници у Институту као и неколико научних радника ван Института. У расправи је указано на велике пропусте књиге.

ЧАСОПИС „ИСТОРИЈСКИ ЗАПИСИ“

У 1985. години изашли су бр. 3—4 за 1984. годину и бројеви 1. 2, и двоброј 3—4 за 1985. годину. Часопис се суочава са великим материјалним тешкоћама. Новчана средства која добија од СИЗА за научне дјелатности су веома мала.

ИЗДАВАЧКА ДЈЕЛАТНОСТ

У току 1985. године Институт је објавио посебна издања:

„Црна Гора у босанско-херцеговачкој кризи 1908—1909“ др Луке Вукчевића;

„Вељко Влаховић — Сјећања, хронологија, биографија“ М. Весовића, М. Матића и Ј. Вуковића;

„Преломни догађаји НОР-а у Црној Гори 1983. године“ (Зборник радова).

АРХИВ ЗА РАДНИЧКИ ПОКРЕТ

Радници Архива радили су своје редовне послове и задатке. Сређивани су и обрађивани документи ОК КПЈ Беране, израђивана предметна географска и именична картотека. Радило се на прикупљању и обради материјала, скидању сјећања са трака. Прегледани су фондови и издвојени документи за Зборник грађе. Прегледана су и издвојена регеста и достављена другим архивима и установама. Прегледана су регеста и издвојена документа у вези са прославом 50-годишњице интернационалних бригада у Шпанији. Издвојени су документи за микрофилмовање и ксерографисање. Сређена је приновљена грађа и издвојени документи за: „Извори за историју радничког покрета“, „Подгорички срез у НОР-у“. Вршена су услуживања читалаца. Вршено је инвентарисање приновљене грађе. Архив је у 1985. години имао 452 посјете. Давани су подаци и објашњења појединим интересентима, установама и појединцима, о личностима и догађајима. У току године коришћено је 4000 докумената. Око 1000 копија је ксерографисано.

Приновљено је око 800 докумената, обима око 4000 страница, из архива у Београду и др. Ова истраживања су вршена за едисију „Извори за историју радничког покрета и рволуције“ и за „Зборник докумената -- Подгорички срез у НОР-у као и за попуњу фондова Архива. Тако је сређено око 100 кутија архивске грађе.

Недостатак простора за смјештај није омогућио преузимање послјератне грађе републичких органа и друштвено-политичких организација.

Руководилац Архива Славко Станишић је учествовао на сједницама Одбора Председништва ЦК СКЈ за издавање грађе, на састанку руководиоца Архива за раднички покрет и секретара комисија за историју, гдје је поднио извештај о стању грађе. Том приликом је остао у Београду на краћем истраживању у Архиву ЦК СКЈ. Написао је рад „СКОЈ — и Црногорска народна омладина у НОР-у 1941—1942“. Радио је на припреми докумената за прву књигу „НОП Црне Горе 1941. године“. Радио је на исписивању и систематизацији докумената добијених из Архива ЦК СКЈ. Дао је и саопштење „Грађа за историју НОР-а Црне Горе“, на савјетовању архивских радника Југославије у Цетињу.

БИБЛИОТЕКА

У 1985. години радници Библиотеке су радили на сређивању, инвентарисању, обради и уазбучавању библиотечког материјала, приновљеног и постојећег. услуживања читалаца, размјени са другим библиотекама и научним установама. Вршена је кореспонденција са другим библиотекама, научним и културним установама у земљи. Набављене су књиге и часописи. Праћена је библиографија издања.

У 1985. години извршено је ламимирање „Гласа Црногорца“. Радило се и на другим пословима и задацима Библиотеке.

Руководилац Библиотеке Марко Цамај је учествовао са саопштењем „Словенски топоними у типографској Малесији“ на VI ономастичкој конференцији одржаној у Доњем Милановцу од 9. до 12. октобра 1985, а на научном скупу одржаном 22. и 23. XI 1985. године у Титограду. „Домаће и стране енциклопедије о Црној Гори и Црногорцима“ са саопштењем „КАМУСАЛ-А ПИАМ о Црној Гори и Црногорци-

ма". Учествовао је на скупу поводом 150-годишњице библиотекарства у Црној Гори у Рисну 23. и 24. децембра 1985. године. Радио је и на скупљању ономастичке грађе за пројекат ЦАН-у за неколико села у Малесији.

СЕКТОР ОПШТИХ И РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОСЛОВА

У овим службама је током 1985. године радило 6 радника. Обављени су сви послови и задаци из ове области, који су сваким даном обимнији и сложенији.

Радило се на усаглашавању и доношењу општих аката, њихових измјена и допуна, кадровским и управно-правним пословима, самоуправним споразумима, договорима и њиховој реализацији. Припремани су материјали, давани подаци за органе управљања, вођени записници, доношене одлуке и рјешења.

Извршен је попис имовине и материјала, донијет завршни рачун, периодични обрачуни, тромјесечни

планови рада, обрачуни амортизације и ревалоризације основних средстава.

Вршени су разни обрачуни и предрачуни, обрачуни личних дохода, ликвидација фактура, исплате, обраде и др.

Вођено је финансијско-материјално књиговодство, примана су и отпремана издања, ускладиштавана и др.

Вршено је распаређивање и расподјела укупног прихода дохотка и чистог дохотка, обрачун пореза, доприноса и др.

Вођена је кореспонденција са пословним партнерима, давани су мјесечни, тромјесечни и годишњи извјештаји.

Праћени су и примјењивани прогниси, вршено преузимање и отпрема часописа.

Примана је и отпремана пошта, давани разни извјештаји, информације, обавјештења, објашњења и рађени су многобројни послови везани за административно-финансијско и рачуноводствено-комерцијално пословање.